

- Що таке кохання?
— Що?.. Це ніби вранішній туман. Коли ти прокидаєшся задовго до світання, він швидко щезає. Так само щезають і почуття.
— Справді?
— Я переконаний!
— Почуття щезають?..
— Так! Дуже швидко. Кохання — це туман, який розсіюється з першим променем реальності...

З інтерв'ю Чарльза Буковскі, 1983 рік

Розділ I

Віра. Жасминовий трунок

I

Кажуть, кохання живе три роки. Але чому три? Чому не п'ять, десять чи взагалі не вічно, як дехто вважає, чи то пак мріє? А може, воно триває зовсім коротко? З'являється раптово, наче стихія, змітаючи на своєму шляху здоровий глузд і будь-які спроби протистояти цьому божевілля, і так само раптово зникає, лишивши по собі самі спогади, глибина яких залежить від сили почуттів. Хтозна. У кожного власні історії, терміни і розуміння цього загадкового поняття...

Віра мала свою історію. Віра — як би чудернацько те не звучало, зважаючи на її життєствердне й оптимістичне ім'я, — не вірила в кохання. Власне, жінка про нього взагалі не думала, бо вважала себе доволі мудрою і розсудливою, щоб у свої зрілі роки вірити в наївні юнацькі фантазії й казочки.

Звісно, іноді, особливо довгими осінніми вечорами, за переглядом чергової сльозливої мелодрамки під пледом із чашкою чаю, щось поколювало в грудях — таке болісно-тягуче, що не піддавалося розумінню й поясненню. Віра відставляла чашку, вимикала мелодрамку і йшла мити посуд. Трудотерапія — не найліпший, але не такий уже й поганий метод боротьби з різними там поколюваннями в грудях.

Дурниці. Суцільні дурниці! У неї все нормально і немає жодного приводу для тужливих думок, уперто заспокоювала вона себе, заповзято вимиваючи брудні тарілки й каструлі.

І дійсно, до моменту, коли остання помита тарілка була поставлена на місце, всі химерні думки виганялись геть із голови. Хоча насправді вони нікуди не дівались, а лише консервувалися десь у запиленому закутку підсвідомості, щоби потім зринуть зненацька в такий же тягучий осінній вечір... І вона чудово те знала. Утім, на момент «консервації» їй було байдуже — тільки б тепер, цієї хвилини, безлазно не плутали у голові.

Затим Віра йшла до кімнати своєї тринадцятирічної доньки, сідала коло неї й дивилась на юне обличчя, в якому так очевидно проступали риси батька, себто Віриного колишнього хлопця. Власне, її «хлопцем» він був лише якихось кілька місяців невизначених і до кінця так і не зрозумілих для неї зустрічей, у результаті яких сердешна виявила, що вагітна. Коли ж повідомила про це Андрієві — «хлопця» немов вітром

замухнуло. Після Віриних одкровень він більше не з'явився, остаточно підтвердивши і без того очевидну аксіому, зафіксовану в її свідомості: кохання не існує. Де ж воно тепер — кохання, про яке так гаряче шепотів їй у пориві пристрасті він? І де, власне, він сам? Отож... Отож Віра народила Катрусю і назавжди — як вона собі тоді думала — «зав'язала» з романтичними мріями. Ось її здійснена мрія — лежить у ліжечку й дригає ніжками, вимагаючи уваги до себе...

Віра дивилась на таку вже дорослу Катрусю, і сльози навертались на її очі. Подумати лишень: адже донька нині в тому віці, коли захоплено, а насправді сліпо, роззираєшся довкола, потайки очікуючи на свого лицаря, котрий ось-ось вигулькне з казкового світу на білому коні й вихопить тебе з цієї жорстокої реальності. А донька таки мріє — в її очах така глибина... Що ж на неї чекає? Треба підготувати її до того, що мрії здійснюються лише на сторінках любовних романів, аби не мала розчарувань. Аби не впорола таку саму дурницю зі своїм життям, як свого часу її матір. Життя жорстоке. І донька мусить знати про це. Але пізніше.

— Мамо, що з тобою? Що трапилось?

— Усе гаразд, доню, — посміхалась вона, квапливо втираючи вологі очі.

Донька ще якусь мить дивилася на матір дещо відстороненим поглядом і поверталась до своїх справ — що їй до материнських сліз? А Віра йшла у свою кімнату-нірку, свій прихисток, надійну фортецю, в яку без її дозволу не сягне ніхто сторонній і чужий, де вона може забувати про все на світі.

Однак віднедавна надійні досі мури почали давати ледь помітні тріщини. Жінку знов нещадно атакували тяжкі депресивні думки. Вона поринала в якийсь незрозумілий їй стан тягучої нудьги і відчаю.

Розгублено дивлячись на своє відбиття у віконному склі, Віра намагалася збагнути, звідки це бралось і навіщо. Невже вона більше не може контролювати своє життя? Але чому? До недавніх пір їй нібито вдавалося керувати своїми емоціями. Що це з нею таке?

Може, це страх? Страх залишитися самотньою? Але... хіба вона не самотня вже? Її дівчинка, її Катруся... вона ж так далеко від неї. Коли вона її втратила? Де та маленька ніжна дівчинка, що простягала свої рученята для обіймів і віддано її цілувала? Її вже немає. Вона несподівано зникла, змінившись замкненою, дратівливою юнкою, вічно зосередженою на якихось своїх секретах, до яких матері було зась. А що буде потім, через років п'ять, коли вона, виринувши зі своїх мрій, прийде і скаже: «Мамо, в мене своє життя. Я мушу лишити наш дім і тебе. Бувай...»? Що тоді? Тоді її житло перетвориться на суцільну пустку.

Як люди долають самотність? Як вони живуть самі і добре почуваються? От узяти хоча би Мар'яну, подругу, яку вона знає з часів навчання в університеті. Більшу частину свого життя Мар'яна самотня. Чому ж почувається наче королева в оточенні численного королівського почту? Так, крутилося довкола неї кілька чоловіків, але то тривало недовго і, з її слів, було не надто романтично. Звідки взагалі в неї ця зарозумілість і чванливість?

Зараз у неї чергове захоплення. Як завжди, нічого не розповідає, тримає в секреті, але Віра якось бачила в парку Мар'яну з якимсь блондинчиком. Нічого такий, наче симпатичний. Але якийсь він трохи... селюкуватий, чи що. Звідки вона його вискіпала, незрозуміло. Мовчить. Нічого не розповідає. Мабуть, боїться, щоб не зурочили. Ну, нічого, хай. Теж мені, велике надбання — селюк необтесаний, ще й бідний, либонь!